

Hej SFLF:are

På uppdrag av SFLF önskas en biografi om min Yrkesverksamhet. Jag tar det i kronologisk ordning.

Elev yrkesutbildning i Eskilstuna.

Som 15-åring började jag min utbildning till damfrisör. På den tiden skrev man kontrakt på 4 år med en salong. Hela utbildningen var tänkt att ske på salongen med slutexamen, Gesällbrev. Redan efter ett år startade en frisörskola i Eskilstuna. Vilken tur, för oss elever, där fick vi teoretisk och teknisk kunskap av en duktig lärare, Stephan Ek. Vi gick i skolan en dag i veckan, övrig tid på salongen. I samband med Gesällexamen blev jag erbjuden arbete på en salong i London.

Frisör London.

Det var mycket ovanligt att man 1956 åkte utomlands och arbetade inom sitt yrke, möjligen som Au pair i familj för att lära sig engelska. Min engelska var noll vid ankomsten, men efter ett tag gick det bra, då trodde kunderna att jag kom från Wales, ingen förknippade mig med Sverige. För att ta sig till England var färdmedlet båt "M/S Patricia". Jag stannade i två år, mycket lärorikt, att sköta sig själv, handskas med pengar, så att lönen räckte hela veckan (veckolön). Tvätta kläder, laga mat etc. då först förstod man hur bortskämd man var hemifrån.

Salongen låg på Regent street vid Oxford Circus. Vi var 60 anställda på två salonger. Personalen bestod av elever, stylister som klipper och gör frisyrer samt specialister som enbart färgar och strukturförändrar (permanent) hår. Så var det då och det förekommer även i dag på större salonger i England. Jag och min kollega och reskamrat kunde ju hela yrket. Det blev lite speciellt med arbetet, man klippte kunden lämnade sedan över till specialisten som efter instruktioner inte alltid gjorde som man önskade, hen hade också idéer.

Tänk er, önskan: mörkblont ljushetsläge med varm ton och kundens återkomst mer som mörkbrun med kall ton. Permanent skall vi inte tala om, oftast kom kunden tillbaka till mig krullig och som det skulle göras en frisyr av. Hjälpmedlen var plattlockar, vågteknik, hårnålar och möjligen clips. Curler fanns inte. Vilken revolution när dom kom. Fön användes inte inom damyrket, den användes av herrfrisörer för att föna vågor i herrarnas hår. En herrkund fick inte komma in på en damsalong.

Från början hade vi £7 i veckan som lön. Hyran i ett Boardinghouse var 6 guinnes=6 pund och 6 shilling. Senare med provisionslön tjänade vi ca £14-15 och boendet, efter flytt var 2 guinness. Dessutom fick vi dricks som räckte till mat och hyra. Vi levde gott.

Man får bestämma sig. Efter två år lämnade jag London och en härlig tid av livet.

Frisör Östersund.

Flytten gick till Östersund med hög frisk luft efter Londons sotiga. Vi var fyra anställda. En skön ungdomstad. Mycket dans och skidåkning på vintern. Ett tåg gick till Åre och Storlien med dans på uppvägen, ibland frisyrvisning på tåget, som jag stod för. Under dagen skidåkning och på returen åter dans. Livet lekte.

Tekniker Stockholm.

1964 var jag pionjär på jobbet. Jag anställdes som första kvinnliga demonstratör (tekniker) på företaget Wella. Kriterierna var att kunna hantera en 40 kg. tung väska med produkter, samt kunna samarbeta med män. Arbetet innebar kurser (vecko-eller 2-dagarskurser) på Wellas studio i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Oftast åkte jag tåg till de olika säljarnas distrikt (bara män). Arbetet bestod av information för en salongs personal, ibland på någon av de då 32 frisörskolorna som fanns i landet.

Varje vår och höst hölls stora frisyrvisningar av det nya modet. Från början var Paris inspirationskällan, senare London och Vidal Sassoon, en revolutionär med distinkta grafiska klippningar, släta blanka hår, endast toning (enkomponentsprodukt). Innan dess använde man en teknik med kniv eller effilett som i oskickliga händer kunde skära sönder ett helt hår.

Under säsong reste jag över hela landet, som en popstar. Var är jag? Jag tog tjänstledigt från Wella och gjorde min Lärarutbildning 1967. Den föregicks av praktiskt uttagningsprov, klippning, frisyr med curler, permanent, samt färgning. Till det senare fick jag en modell som hade polycolorfärgat, nästan svart hår, som skulle bli medelblont ljushetsläge och varm ton. Ja ni vet avfärgning och infärgning. Tack vare mina kunskaper från Wella var det ingen match för mig, men juryn blev häpen att jag lyckades nå målet. Färgning var då inte så avancerad.

Jag blev under utbildningen lite avskräckt för läraryrket. Att möta samma personer varje dag i två år på skolan, hur skulle det gå. Vad hade jag att ge eleverna under så lång tid? På Wella mötte jag alltid nya människor på nya orter hela tiden. Så jag fortsatte på Wella ytterligare 7 år. Det var ett roligt, variationsrikt och mycket lärorikt arbete. Alla frågorna från frisördeltagarna måste besvaras, man blev mångsidig.

Lärare Falun. Göteborg, Uppsala.

Äntligen tänkte jag om, 1974 började jag som lärare på Haraldsboskolan i Falun (ren yrkesskola) som sedan blev gymnasium. Alla yrken var inriktade mot pojkar och endast damfrisörutbildningen hade flickor. Samma uppdelning med lärare. Återigen enda kvinnan bland manliga kollegor. Som ny på orten var dom snälla och tog hand om mig. Kollegerna lärde mig fiska och gå på Bandy matcher, jag var svårlärd, såg aldrig bollen eller fisken.

Att möta elever och se deras utveckling från 0 till duktiga frisörer det vill vi väl alla uppleva alla uppleva.

Jag har arbetat på tre olika orter. Varje skola har sitt särdrag. Man får nya idéer men kan också ge nya tillbaka. *Haraldsbogymnasiet Falun 1974-76, 1978-80, 1990-98, Ester Mosessons gy Göteborg 1976-78. Linnéskolan i Uppsala 1980-1990.*

Med lärarjobbet blev livet lite lugnare och stationärt. Kanske var det det som gjorde att jag träffade en man. Jag hade tid över. Vi möttes på en kemikurs för frisörlärare på Ronneby Brunn. Lars och jag fann varandra direkt med gemensamma erfarenheter av kurser och kursverksamhet, eftersom jag just lämnat arbetet på Wella. Den kursen sägs ha varit lärorik men framför allt rolig. Vi fick lära oss ”lika löser lika”. Ingen med alkohol i kroppen fick hoppa i simbassängen. Varför blir en kurs roligare och trevligare än andra. Allt hänger på kursdeltagarna. Och med frisörlärare är det inga svårigheter.

Detta var 1974, två år senare var vi gifta och för mig blev det flytt till Göteborg. Efter två år, flytt åter till Falun, efter ytterligare två år, flytt till Uppsala och Linnégymnasiet. Lars fick tjänst på Lärarhögskolan i Uppsala för utbildning av kemilärare. Vi bodde fortfarande kvar i Dalarna och veckopendlade 25 mil. Det blev många timmar i bilen. Då kunde man planera och fantisera. Tanken utvecklades att skriva läroböcker. Det fanns inga för yrket. Ja, det fanns kompendier som lärare skrivit som specialarbeten under lärarutbildningen. Ni vet det där som i färdigt tillstånd, är klart för att skriva om, man har ju just lärt sig ämnet. Lars och jag hade en bra kombination av kunskaper. Han var kemist och metodiker och jag hade yrkeskunskapen. Vi startade D&D förlag och började blygsamt med ett litet häfte 1981”, Lockande kemi och teknik”, allt om permanent. Vi fortsatte med ett häfte om schampo och hårvårdsmedel. Frisörlärarna tog emot dessa häften med glädje, vilket inte styrelsen för SFLF gjorde eftersom dom sålde kompendierna och såg oss som konkurrenter.

Vi fortsatte med bokutgivningen, häftena blev ”Hår och kemi” och senare ”Hår och färg”. Under denna tid, förutom våra fasta arbeten, åkte vi runt i landet, höll kurser för frisörlärare, elever, frisörföretagare, deras personal samt kurser för grossistföretagen. På kurserna fördes hela tiden en dialog med kursdeltagarna. Det utmynnade i mer och tydligare innehåll i böckerna. Lars blev känd att kunna förklara svår kemi på ett lättförståeligt sätt. Men kanske inte alltid. En deltagare kom fram till Lars, han trodde som vanligt att han skulle få beröm för kursen. Hon sa: ”Oh...vad du är snygg i kostymen”! En blyg Lars drog sig tillbaka och sa: i morgon tar jag skjorta och byxor”.

Många frågor dök upp: ”Varför blir håret grönt? Varför fräser det vid blondering? Eller varför tar inte permanenten? Alla dessa frågor och svar fördes in i böckerna vilket gjorde att böckerna växte i omfång. När sedan tiden för frisörutbildningens minskade ställde vi frågan till frisörlärarna om böckerna skulle minskas. Av 25 skolor svarade endast en nej. Därför har böckerna detta grundläggande innehåll för frisöryrket. Runt 2006 startade flera Stylistutbildningar. En lärare kontaktade oss. Kunde vi skriva om detta? En bok skrivs inte i en handvändning. Vi skrev och tryckte ett häfte till skolstarten, som vi sedan bearbetade under läsåret. Till nästa skolstart var ”Beauty-maker” färdig och hösten 2018 färdigställdes ett häfte med ”Frågor och svar” som även finns till de övriga böckerna.

Vi hade ett roligt liv, med härlig gemenskap. Lars arbetade in i det sista, tänkte nog fortsätta till sin hundraårsdag. Hans bortgång 2016 gjorde att jag sålde D&D förlag till Kim Rylander 2017. Hon är glad att alla skolor fortsätter att köpa böckerna, som tidigare. Jag önskar henne stort lycka till.

Till er Stylist och frisörlärare, grattis till ett härligt, kreativt yrke.

Brantevik hösten 2019 Hedersmedlemmen Ann Dahlstrand